

ALOJZ REBULA

IMORGON
ÖVER
JORDAN

Översättare: Torsten Sjöfors och Boris Jericijo

NYDEÅ FÖRLAG

FÖRSTA BOKEN

Imorgon över Jordan

© Nydeå Förlag 2009

Orginalets titel: Jutri čez Jordan

© Društvo Mohorjeva Družba

Författare: Alojz Rebula – uttal [alo'jz rebu'la]

Översättning från slovenska: Torsten Sjöfors och Boris Jericijo

Omslag och grafisk form: Daniel Sjöfors, Blå Huset

Sättning: Blå Huset

Omslagsbild: Gustave Doré

Satt med Indigo

Första upplagan, november 2009

ISBN 978-91-975443-3-7

Tryckt hos Kristianstads Boktryckeri AB, Kristianstad 2009

Nydeå Förlag

Pl 2210

28070 Lönsboda

Telefon 0479-50058

Vem bör låta bli att läsa detta?

Den, för vilken enbart Nilen, Eufrat eller Hidaspes rinner, bör under inga omständigheter läsa det som här följer.

För mig, Absalom, son till Gedaels son Jehu, rinner nämligen framför alla andra vattendrag Gibon och Pischon, det jordiska Paradisets floder.

För att undvika besvikelser talar jag redan från början om att ingen fångst från dessa mina vatten kommer till ett vanligt fisktorg.

Ett litet dammoln lösgjorde sig på ökenhorisonten, delade snart upp sig i reflexer av bogträn och hjul och gjorde slutligen halt under akacian, i spåret av svettiga hästar och averkade färdsträckor.

Postvagnen från Nildalen – sedan hur många månader hade dess en gång i veckan inträffande ankomst för mig förvandlats till en med högtidlig spänning fylld ritual? Likt en långhårig vestal stod Akacian där, vid sandräfflan, och tog vid den afrikanska solens tusende facklor emot postvagnen-sändebudet från den stora världen i öster. Dess ankomst betydde för mig en upplevelse, alltsedan ödet hade förvisat mig till Hakhet-Am, en enslig oas vid den libyska gränsen. Postvagnen anlände en gång i veckan, på lördagar vid middagstiden, och då kunde jag, där jag satt bak min skrivpulpt på kontoret, knappt härda ut i väntan på dess ankomst. Tvärs över tempelgården måste jag ut till akacian, där jag med blicken kunde njuta av det annalkande lilla molnet, se hur hästhovar och hjul framför mig maldes till ett glödgat stillestånd. Detta ögonblick var helgens kulmen som avlöste min magra skrivarvecka, också om kusken kom utan några större nyheter från Memfis. Själva denna ankomst var i sig nog, liksom också själva ekot från de fjärran östliga delarna av landet, där mitt folk kved under slaveriets ok.

Med samma otålighet brukade jag gå till akacian även när inget stort hände i den faraoniska dalen, när i huvudsak solen med sin glöd och Nilen med sina översvämningar skrev dess historia. Men vad var det som sedan oväntat hände? Jo att historiens griffeltavla slets ur solens och Nilens hand

av en man som föds bara en gång, min landsman, en rebell som gåva av den Allrahögste. Jag började gå till akacian likt gasellen till källan. Vilka otroliga nyheter rullade nu inte vecka in och vecka ut ur ökenmolnet – att den där förunderlige israelen vid namn Moses ropade vårt folk till uppror, uppror efter fyra århundraden av slaveri! Därefter anlände en nyhet som kusken meddelade mig redan innan han hunnit lämna kuskbocken: den där upprorsmakaren – ty för honom, edomiten, var Moses en upprorsmakare – hade trätt inför faraon, inför självaste Meneptah, med kravet att låta israelerna vända åter till sitt hemland.

”Och han har till och med börjat hota Nillandet”, sade edomiten, i det han bekymrad steg av vagnen.

Sedan började dammolnet komma inte med nyheter, utan med jordbävningstötter, den ena värre än den andra.

Som i feber bar det vid varje veckoslut iväg dit under den ensliga akaci-ans krona, alltsedan ödet, ett rättvist öde, börjat plöja fåror på din rygg, Egypten, du det utvalda folket Israels fängelse!

Vecka efter vecka gick, som jordskred efter jordskred.

Hästparet hann knappt stanna, förrän det började dundra från kuskbocken.

”Nilen förvandlad till en äcklig slask!”

”Det svämmar över av grodor, så de till och med kommer neddimpan- de i ens karott.”

”Det är som en enda stormvind av mygg, från Memfis och ända till Tebe!”

Och inte nog med det. Från kuskbocken östes ur edomitens mun stän- digt ett nytt skred: ”Flugmoln så det svartnar framför ögon på en!”

Och kreaturspest. Och kopper på människor och boskap.

”Från Deltat till Kusch gör hela faraodömet inget annat än kliar sig!” sade kusken när han klev ner från vagnen, även själv med kopper.

Och postvagnen upphörde inte att anlända med lass av rysligheter.

Men nu ropade kusken inte längre ut dem från kuskbocken. Han var alltför nedslagen för att komma med vidare överraskningar.

Han steg ner från vagnen, ville stå med båg- ge fötterna på marken, sedan meddelade han: ”Hagel så det är som ett enda slagfält. Och om en vecka blir det fortsättning. Inga bekymmer!”

Det blev hoppor österifrån.

”De måste tugga i sig till och med det som blir kvar efter haglet”, me-

nade kusken förtvivlad. Sedan sade han: ”Nu får man väl fråga sig om det någonstans finns någon jävel som inte gjort på våra huvuden!”

Det fanns en till: någon sorts förmörkelse, nästan fullständigt skumme, i tre dygn.

Under akacian spanade jag mot öster för att kanske kunna bli varse något av detta nattmörker.

Min hemlängtans österland.

Vad hade egentligen hänt med Israel, mitt folk, där i provinsen Goshen? Tre skördar hade redan bärgats sedan jag tvingats lämna det och hamnat här på världens gräns bland sanddynerna i väst. Om Egypten nu vändades, kunde Goshen inte le. Förresten, även om Israel hade förskonats från hem- sökelse, så skulle då jag aldrig förunnat Egypten dem. Var inte även egyptiern, vår förtryckare, också bara en mänska av lera, som också lera skulle bli? En varelse med blod under huden och tårar bak ögonlocken? Och, sist men inte minst, han trakterade inte mig, en äkta israel av Sebulons släkte, med det svartaste brödet. Som skrivare i Amontemplet hade jag i jämförelse med mina landsmän ett arbete som var nästan förnämligt. Jag behövde inte stå naken och trampa lera i glödande pölar för tegelsten till faraos byggnader. Jag önskade dig frid, Egypten, trots oket som du lagt på oss. Jag önskade bara att du skulle tillåta Israel att kliva ur lergroparna, tvätta sig och gå dit varifrån de kommit för flera hundra år sedan, till sitt hemland vid Jordan. Hur kunde jag överhuvudtaget unna dig alla de förskräckliga spön som piskat din långa gröna dal? För att inte tala om att kunna önska dig det slag varom jag ännu ej underrättats.

Det var druvornas månad, när jag från akacietrådets takverk än en gång gick fram till vagnen.

Kusken sade redan innan han rest sig från kuskbocken, med en nick med huvudet mot öster: ”Idag får du alls inte fråga om vad som händer där.”

Såsom edomit gillade mannen inte hebréer, men vi båda fördrog varann ändå på något vis. Han meddelade mig nyheter från Deltat, medan jag förmedlade hans spörsmål till oraklet. På det trodde han lika lite som jag. Men han tog gärna emot svaren, förebärande att man lever inte av bröd allena, utan även av skvaller.

Han steg ned från vagnen, tittade på akacian och slängde ur sig: ”Barnamord!”

Efter allt det drabbats av hade även döden grenslat Egypten –

”Det finns inte ett hus utan ett dött barn”, sade han när vi satt oss under

akacian. ”Nilen behöver inte längre vatten från de etiopiska bergen. Egyptiskornas tårar kommer att räcka till!

I skuggan började han torka svetten jämsides med ljudligt daskande på skuldrorna.

”Jag kan inte påstå att gräshopporna var till något nöje för oss. Man blev nästan galen, mitt i det evinnerliga gnagandet. Inte heller var det precis skrattretande då man i tre dygn stötte mot varandra i mörkret. Men att Egypten nu begynner kola av till och med i vaggorna. . .”

Om jag inte tidigare hade unnat våra betryckare de hittillsvarande plågorisen, så unnade jag dem ännu mindre det senaste. Emellertid tordes jag inte fråga edomiten om det drabbat också hans hus. Han sade självmant, efter att ha kastat upp trasan han torkat sig med på en gren: ”När vi blev angripna av de där fördömda bölderna, var vår äldste pojk den som blev värst tilltygad. Tre gånger om dagen masserade jag honom med cederbalsam. Och nu är han borta. . .”

Vad kunde väl jag säga? Tigande gick jag bredvid honom fram till vagnen, från vilken han skulle lasta av till mig försändelser för templets räkning.

Stående på vagnen skulle han just räcka mig en bälg med rökelse, då han frågade: ”Är det inte han, som lagar sådana soppor åt Egypten genom sitt fördömda häxeri? Den där upprorsmakaren? Den där Moses eller vad han heter?”

Den man som bringade oro i landet nedanför pyramiderna, hade blivit sitt folks hjärta och framtid – inte heller jag visste knappast något mer om honom än namnet. . .

”Den som vill föra sitt folk ut ur underkastelse till frihet behöver inte nödvändigtvis vara någon trollkarl”, genmålde jag. ”Förresten är det väl inte första gången som Egypten samlat på sig, från mygg till flugor, från hagel till gräshoppor?”

”Men säkert aldrig i sådan mängd, så länge Nilen mynnat i Stora Havet!” sade kusken och överlämnade säcken med en oåterkallelig svepande rörelse.

Senare, när vi satt oss under stallets takskägg, lade han händerna på knäna, stirrade ut i öknen och sade: ”Ni hebréer önskar er alltså frihet?”

”Så som varje folk under denna kära sol”, svarade jag.

”Frihet!” sade edomiten och slog sig på knäna. Och fortsatte: ”Men säg mig: lider männe dina landsmän i Egypten av svält?”

”De är ofria”, svarade jag. ”Man kan hungra efter frihet. Även ofrihet är en hungersnöd.”

”Tegelsten gör de, det är allt!” slog edomiten fast.

”Och det på ett sådant sätt, att de måste tillverka omänskliga mängder”, genmålde jag. ”Och på sista tiden har de själva måst leta efter halm för tegtillverkningen ute på landsbygden. Och allt detta under pådrivarnas piskrapp!”

Adonia, min gode gamle landsman, hade under tiden skiftat hästar. Inte heller han hade det så dåligt i Amontemplets skugga. Han skötte posthästarna och tempelkamelerna. I övrigt hade han tillräckligt med tid för sin täppa och sina fåglar. Och han smäktade mycket mer efter Israel än jag, när jag meddelade honom nyheter från kusken. Själv smäktade jag väl mera efter diverse annat – efter en kvinna, efter framtiden, efter livshorisonter. När allt kom omkring var jag ju inte ens tjugo år gammal. . .

”Har ni haft några pilgrimer på sistone?” frågade kusken dystert.

”De droppar in så smått”, svarade jag. ”Det kommer alltid någon från Libyen.”

”Och från Kreta?”

”Också det.”

”Kanske än mera långväga?” undrade kusken med skeptisk röst.

”Ja, även från Tiryns”, svarade jag.

Han väntade tills en duva hade slutat flyga över samtliga plattor på stengläggnings framför templet. Det såg ut som om fågelvingen hade rott in i mysteriet.

”Detta borde oraklet säga”, sade kusken med tillbakahållen vrede, ”varför döendet. Varför Egypten överhuvud? Varför. . .?”

Han reste sig – den här gången hade han ingen lust till ”skvaller”. Han skulle färdas tillbaka till sonens begravning – om de nu inte redan begravt pojken. . .

Jag följde honom till vagnen. Den var redan liksom min hemlängtan vänd mot öster. Ett nytt utvilat hästpar tittade, jag vet inte hur pass hemlängttande, åt samma håll. Kusken tog plats på bocken, vilket han gjorde utan någon bekvämlighetsyttring i ansiktet, tyglarna hängde slappa i hans händer.

Han såg på mig.

”Men om någon annan än den där vilden kokat ihop allt detta, så vem då?” frågade han.